

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2014. gada 14. martā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Aija Branta, tiesneses Kristīne Krūma un Sanita Osipova,

kolēģijas sēdē izskatījusi [...] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 29/2014),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt 2012. gada 13. decembra likuma „Grozījumi Krimināllikumā” (turpmāk – Grozījumi Krimināllikumā) pārejas noteikumu 6. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91. pantam un Krimināllikuma 5. panta otrai daļai.

2. Apstrīdētā norma nosaka:

„Ja par attiecīgo noziedzīgo nodarījumu Krimināllikumā pēc šā likuma spēkā stāšanās dienas paredzēta zemāka brīvības atņemšanas soda minimālā robeža, tiesa to ņem vērā, nosakot brīvības atņemšanas sodu.”

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, Satversmes tiesas kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Pieteikumā ir apstrīdēta likuma pārejas noteikumos ietvertu tiesību normu atbilstība Satversmei. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 1. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par likumu atbilstību Satversmei. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums šajā daļā ir piekritīgs Satversmes tiesai.

Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu vērtēt arī apstrīdētās normas atbilstību Krimināllikuma 5. panta otrai daļai. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. pantam tiesa izskata normatīvo aktu vai to daļu atbilstību augstāka juridiskā spēka tiesību normām. Tās kompetencē neietilpst vienāda juridiskā spēka tiesību normu iespējamo savstarpējo pretrunu izvērtēšana (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 30. marta sprieduma lietā Nr. 2010-60-01 10.2. punktu*). Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja argumenti par apstrīdētās normas neatbilstību citai likuma normai netiks vērtēti. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums šajā daļā nav piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likums noteic, ka personas pieteikums Satversmes tiesai ir atzīstams par konstitucionālo sūdzību un lieta ierosināma tad, ja tas atbilst prasībām, kas noteiktas šā likuma 18. un 19.² pantā.

5.1. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu un 19.² pantu pieteikumu Satversmes tiesai var iesniegt ikviena persona, kura uzskata, ka tai Satversmē noteiktās pamattiesības aizskar tiesību norma, kas neatbilst augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 19.² panta sestās daļas 1. punktam konstitucionālajā sūdzībā jāpamato, ka ir aizskartas Satversmē noteiktās pieteikuma iesniedzēja pamattiesības.

No pieteikuma secināms, ka Pieteikuma iesniedzējs ir notiesāts par Krimināllikumā paredzētā noziedzīga nodarījuma izdarīšanu un viņam noteikts soda apmērs – brīvības atņemšana uz astoņiem gadiem. Pieteikumā norādīts, ka Grozījumi Krimināllikumā paredz iespēju piemērot mazāku sodu par tādu noziedzīgo nodarījumu, par kādu notiesāts

Pieteikuma iesniedzējs. Taču Pieteikuma iesniedzējam saskaņā ar Grozījumiem Krimināllikumā šāda iespēja tiekot liegta. Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu.

5.2. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro un ceturto daļu konstitucionālo sūdzību Satversmes tiesai var iesniegt pēc visu vispārējo tiesību aizsardzības līdzekļu izmantošanas sešu mēnešu laikā pēc pēdējās institūcijas nolēmuma spēkā stāšanās. Gadījumā, ja nav iespēju savas aizskartās pamattiesības aizstāvēt ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, sešu mēnešu termiņš skaitāms no aizskāruma rašanās brīža.

No pieteikumiem izriet, ka Pieteikuma iesniedzējam nav iespēju aizstāvēt savas pamattiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Apstrīdētā norma stājās spēkā 2013. gada 1. aprīlī. Kaut arī pieteikumā nav norādīts Pieteikuma iesniedzējam Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma rašanās brīdis, no pieteikuma secināms, ka apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīdī Pieteikuma iesniedzējs jau bija notiesāts par noziedzīgā nodarījuma izdarīšanu un izcietā sodu brīvības atņemšanas vietā. Tādējādi saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturto daļu termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai skaitāms no apstrīdētās normas spēkā stāšanās brīža, proti, 2013. gada 1. aprīļa.

Ja persona neievēro Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturto daļas otrajā teikumā noteikto termiņu, tā zaudē tiesības vērsties Satversmes tiesā (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 10. maija sprieduma lietā Nr. 2013-16-01 22.4. punktu*). Vienlaikus Satversmes tiesa ir atzinusi, ka persona ir tiesīga vērsties ar pieteikumu Satversmes tiesā, sniedzot attiecīgu pamatojumu un pierādījumus, kas apliecina, ka pēdējo sešu mēnešu laikā pirms pieteikuma iesniegšanas ir konstatējamas objektīvas tiesisko vai faktisko apstākļu izmaiņas, kuru dēļ persona ir sākusī izjust no konkrētas tiesību normas izrietošu aizskārumu tieši pēdējo sešu mēnešu laikā (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 27. jūnija sprieduma lietā Nr. 2012-22-0103 12.3. punktu*).

Pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, ka tieši pēdējo sešu mēnešu laikā būtu notikušas objektīvas tiesisko vai faktisko apstākļu izmaiņas, kuru dēļ Pieteikuma iesniedzējs tieši šajā laika posmā ir sācis izjust savu pamattiesību aizskārumu.

Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs ir nokavējis termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai un līdz ar to iesniegtais pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta ceturtais daļas un 19.² panta sestās daļas 2. punkta prasībām.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu, pieteikumā jānorāda juridiskais pamatojums, proti, jāpamato apstrīdētās normas neatbilstība augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Par pieteikuma juridisko pamatojumu ir uzskatāma tiesību normas satura analīze, paskaidrojumi, kādā veidā apstrīdētā norma ierobežo pieteikuma iesniedzēja pamattiesības, apstrīdētās normas pieņemšanas procedūras tiesiskuma izvērtējums, kā arī pamattiesību ierobežojuma leģitīmā mērķa un samērīguma izvērtējums.

Pieteikumā ietverts prasījums izvērtēt apstrīdētās normas atbilstību visam Satversmes 91. pantam. Satversmes tiesa, interpretējot Satversmes 91. pantu, atzinusi, ka tajā ir ietverti divi savstarpēji cieši saistīti, bet tomēr dažādi principi: vienlīdzības princips – pirmajā teikumā – un diskriminācijas aizlieguma princips – otrajā teikumā (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.3. punktu*).

6.1. Vienlīdzības princips liedz valsts institūcijām izdot tādas normas, kas bez saprātīga pamata pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kuras atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos. Vienlīdzības princips pieļauj un pat prasa atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas atšķirīgos apstākļos, kā arī pieļauj atšķirīgu attieksmi pret personām, kas atrodas vienādos apstākļos, ja tam ir objektīvs un saprātīgs pamats (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2001. gada 3. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2000-07-0409 secinājumu daļas 1. punktu un 2005. gada 11. novembra sprieduma lietā Nr. 2005-08-01 5. punktu*). Izvērtējot kādas normas atbilstību Satversmes 91. panta pirmajam teikumam, nepieciešams noskaidrot, pirmkārt, vai un kuras personas (personu grupas) atrodas vienādos un salīdzināmos apstākļos; otrkārt, vai apstrīdētā norma paredz atšķirīgu attieksmi; treškārt, vai atšķirīgajai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 10. jūnija sprieduma lietā Nr. 2010-69-01 10. punktu*).

Pieteikumā ir norādīts, ka vienādos un salīdzināmos apstākļos atrodas notiesātās un apsūdzētās personas, kas izdarījušas noziedzīgu nodarījumu vienā laika posmā, bet

likumdevējs pret šīm personu grupām esot paredzējis atšķirīgu attieksmi. Taču pieteikumā nav sniegts pamatojums tam, kāpēc šādai attieksmei nav objektīva un saprātīga pamata, proti, vai tai ir leģitīms mērķis, un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk., piemēram, Satversmes tiesas 2010. gada 2. februāra sprieduma lietā Nr. 2009-46-01 7.punktu*). Pieteikumā arī nav sniegts pamatojums tam, kāpēc likumdevējs nevarētu mainīt pastāvošo kriminālsodu piemērošanas noteikumus, un tam, vai, mainot šādus noteikumus, likumdevējs būtu pārkāpis savas rīcības brīvības robežas.

Līdz ar to pieteikums šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā norādītajām prasībām.

6.2. Satversmes 91. panta otrajā teikumā nostiprinātā diskriminācijas aizlieguma principa mērķis ir novērst iespēju, ka demokrātiskā un tiesiskā valstī, pamatojoties uz kādu nepieļaujamo kritēriju, piemēram, rasi, tautību vai dzimumu, tiktu ierobežotas personas pamattiesības (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.3. punktu*).

Pieteikumā vispārīgi norādīts, ka apstrīdētā norma esot uzskatāma par diskriminējošu. Tomēr pieteikumā nav norādīts uz konkrēti kādu diskriminācijas aizlieguma principa nepieļaujamo kritēriju pamatojas no apstrīdētās normas izrietošā iespējamā atšķirīgā attieksme.

Līdz ar to pieteikums arī šajā daļā neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā norādītajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 1.un 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

n o l ē m a :

atteikties ierosināt lietu pēc [...] konstitucionālās sūdzības (pieteikums Nr. 29/2014).

Lēmums nav pārsūdzams.

Satversmes tiesas 1. kolēģijas priekšsēdētāja

A.Branta